

Archive of Maps for Istria and Dalmatia, Cadastre of Dalmatia 1823-1975, Inventory

Nataša Bajić-Žarko

68

The book *Archive of Maps for Istria and Dalmatia, Cadastre of Dalmatia 1823-1975, Inventory* was published in Croatian by the Croatian State Archive and the State Archive in Split in 2006. The introductory study was written and the inventory produced by Nataša Bajić-Žarko. The book contains 891 pages, size 20.5×28 cm, hardback, ISBN 953-6764-05-9.

At the beginning, the author states that she dedicates the inventory to higher geodesist Stjepan Ivanišević, who arranged and listed materials of the Archive of Maps for Istria and Dalmatia, as well as to all other professionals who participated in its production and keeping.

It is interesting that the book *Imperial Surveyor and Lexicographer Antonio Putti*, by Rožman, M., Šimunković, Lj., Dante Alighieri Split, State Archive Split, 2003, contains the following footnote on page 26: "In the *Inventory* of the Archive of Maps for Istria and Dalmatia, which was composed by Stjepan Ivanišević in 1949, there is also a list of all participants of the first cadastral survey of Dalmatia, from 1823 to 1838. Ethnical origin of the participants is evident from the surnames, and from cadastral registers, it is clear they had to know Croatian to be able to complete them. Cf: Historical Archive in Split, *Inventory of the Archive of Maps for Istria and Dalmatia*, review executed and record compose by: Stjepan Ivanišević, Split, 1949." In the same book about Antonio Putti, we can find in even more detail on page 38: "The study titled *Inventory of the Archive of Maps for Istria and*

Dalmatia, that is the complete documentation of this survey kept at the State Archive in Split, was done by archivist Stjepan Ivanišević as dictated by the Government of the N. R. of Croatia no. 6336/49 from July 2, 1949, in the form of a record, "... in order to determine the facts and extract everything valuable from historic, geographic, linguistic political or cadastral viewpoint on one hand, and on the other to remove everything unnecessary as one would an unneeded old paper..." Ivanišević started this huge work as early as July 15 of the same year and was done on November 15, as he wrote on the last page of his *Inventory*, "... 156 work days or 1092 normal work hours..." The *Inventory* is written in 170 typewriting pages without line spacing, it was never published, and a copy was preserved at the State Archive in Split."

The introductory study contains two chapters:

- History of Dalmatian cadastre
- Archive of Maps for Istria and Dalmatia

The first chapter contains a review of development of Dalmatian cadastre, starting from the period of Venetian rule to the Franciscan cadastral survey from 1823 to 1838. After that, the author writes about the main institution of cadastral survey situated in Vienna and the organization of the Archive of Maps.

The second chapter contains data about the establishment of the Archive of Maps for Istria and Dalmatia, its content and the importance of materials it preserves. The Archive of Maps for Dalmatia was established at the Administration for Cadastral Survey in Zadar in 1834. Copies of plans and parts of cadastral register were kept there. The Archive and all its materials were transferred to Split into the Financial Administration in 1923/24. The Archive was a part of the Geodetic Administration of the Republic of Croatia from 1945. All original plans and triangulation reports were returned from Vienna, which completed the materials of the Francis cadastral survey. In 1954, the Archive of Maps for Dalmatia obtained a part of documentation of the Francis survey of Istria which had been kept in Trieste, and changed its name to Archive of Maps for Istria and Dalmatia. Since 1982, the

Archive has been a part of the State Archive in Split and encompasses cadastral plans and registers for a total of 761 cadastral district.

The basic contents of the Archive is the documentation of cadastral plans and cadastral registers: political-territorial division of Dalmatia and Istria during the survey period, data of the first triangulation from 1818 to 1829, records of cadastral district delimitation, registers and original plans of cadastral survey from 1823 to 1838 and their prints obtained by means of lithography from 1828 to 1850, register of the first tax estimation from 1842 to 1845 for certain cadastral districts, original cadastral sheets, registers of the second tax estimation from 1879 to 1885, registers of partial revision from the beginning of the 20th century, lithographic copies of cadastral district plans, data about geodetic works up to 1960, documentation about the Archive's activities and various fragments of archive materials.

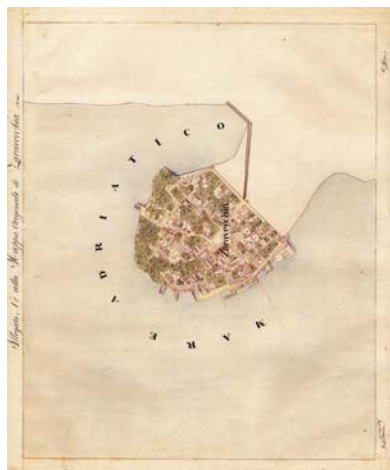
The Archive also keeps documentation of geodetic survey and land cadastre restoration documentation after 1945. The Archive preserves professional books, journals, sheets and materials in Croatian, German and Latin, writing fragments and various other documentation about the Archive's activities, mostly related to surveys and income taxation. The Archive is also home to geodetic instruments – old theodolites and other geodetic equipment.

The author concludes that the materials of the Archive of Maps for Istria and Dalmatia is a priceless source for studying the history of Dalmatia and Istria of

Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, Katastar Dalmacije 1823-1975, Inventar

Nataša Bajić-Žarko

U izdanju Hrvatskoga državnog arhiva i Državnog arhiva u Splitu objavljena je 2006. godine na hrvatskom jeziku knjiga *Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, Katastar Dalmacije 1823-1975, Inventar*. Uvodnu studiju napisala je i inventar izradila Nataša Bajić-Žarko. Knjiga se sastoji od 891 stranice fotomata 20,5×28 cm, tvrdo je ukoričena i nosi oznaku ISBN 953-6764-05-9.

Na početku knjige autorica navodi da taj inventar posvećuje višem geodetu Stjepanu Ivaniševiću koji je sredio i popisao gradivo Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju te svim drugim stručnjacima koji su sudjelovali u njegovu stvaranju i čuvanju.

Spomenimo kao zanimljivost da u knjizi Rožman, M., Šimunković, Lj.: *Carski mjernik i leksikograf Antonio Putti*, Dante Alighieri Split, Državni arhiv Split, 2003, na str. 26 stoji ova fusnota: "U *Inventaru* Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju koji je 1949. godine sastavio Stjepan Ivanišević, nalazi se i popis sviju sudionika prve katastarske premjere Dalmacije koja je trajala od 1823. do 1838. godine. Po prezimima vidljivo je etničko podrijetlo sudionika, a iz katastarskih je operata očito da su morali znati hrvatski jezik da bi ih mogli popuniti. Cf: Povijesni arhiv u Splitu, *Inventar Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju*, izvršio pregled i zapisnik sastavio: Stjepan Ivanišević, Split, 1949." U istoj knjizi o Antoniju Puttiju, na str. 38 nalazimo još detaljnije: "Studiju naslovljenu *Inventar arhiva mapa za Istru i Dalmaciju*, odnosno za cjelokupnu dokumentaciju ove premjere koja se čuva u Državnom arhivu u Splitu, sačinio je arhivar Stjepan Ivanišević po nalogu Vlade N.R.H. br. 6336/49 od 2.

srpnja 1949, u obliku zapisnika, "... da bi se ustanovilo faktično stanje te iz istoga odvojilo sve ono što je vrijedno bilo s historijskog, geografskog, jezikoslovnog, političkog bilo katastarskog gledišta s jedne strane, a s druge da se sve ono što je stvarno nepotrebno ukloni kao bezpredmetni stari papir..." Ivanišević je taj golemi posao počeo već 15. srpnja iste godine i dovršio 15. studenoga, te kako piše na zadnjoj stranici svog *Inventara*, "... za 156 radna dana ili 1092 normalna radna sata..." *Inventar* je napisan na 170 daktilografiranih stranica bez proreda, nikada nije objavljen, a jedan je njegov primjerak sačuvan u Državnom arhivu u Splitu."

Uvodna studija sadrži dva poglavlja:

- Povijest katastra Dalmacije
- Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju

U prvom poglavlju dan je prikaz razvoja katastra Dalmacije, počev od vremena mletačke vlasti pa do franciskanske katastarske izmjere koja je u Dalmaciji trajala od 1823. do 1838. U nastavku poglavlja autorica piše o glavnoj ustanovi katastarske izmjere koja se nalazila u Beču i o organizaciji Arhiva mapa.

Drugo poglavlje donosi podatke o osnivanju Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju, njegovu sadržaju i važnosti gradiva koje čuva. Arhiv mapa za Dalmaciju osnovan je 1834. pri Direkciji za katastarsku izmjeru u Zadru u kojem su se čuvale kopije planova i dijelovi katastarskih operata. Godine 1923/24. Arhiv je s cjelokupnom građom preseljen u Split u Financijsku direkciju. Od 1945. Arhiv je bio u sastavu Geodetske uprave Republike Hrvatske. Tada su iz Beča vraćeni svi originalni planovi i elaborati triangulacije kojima je upotpunjen gradivo franciskanske katastarske izmjere. Godine 1954. Arhiv mapa za Dalmaciju dobio je dio dokumentacije franciskanske izmjere Istre koji se do tada čuvao u Trstu i od tada se naziva Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju. Od 1982. Arhiv se nalazi u sklopu Državnog arhiva u Splitu i obuhvaća katastarske planove i operate za ukupno 761 katastarsku općinu.

Osnovni sadržaj Arhiva je dokumentacija katastarskih planova i katastarskih operata: političko-teritorijalna podjela Dalmacije i Istre u doba izvođenja izmjere, podaci prve triangulacije od 1818. do 1829., zapisnici omeđivanja katastarskih

općina, operati i originalni planovi franciskanske katastarske izmjere od 1823. do 1838. i njihovi otisci dobiveni litografijom od 1828. do 1850., operati prve porezne procjene od 1842. do 1845. za pojedine katastarske općine, originalni katastarski listovi, operati druge porezne procjene od 1879. do 1885., operati djelomične reambulacije s početka 20. st., litografske kopije planova katastarskih općina, podaci o geodetskim radovima nastalim do 1960., dokumentacija o radu Arhiva i razni fragmenti arhivskoga gradiva.

U Arhivu se nalazi i sačuvana dokumentacija geodetske izmjere i dokumentacija obnove katastra zemljišta nastale nakon 1945. godine. Arhiv čuva stručne knjige, časopise, listove i knjižno gradivo na hrvatskom, njemačkom i talijanskom jeziku, fragmente spisa i raznu drugu dokumentaciju o poslovanju Arhiva, a sve se uglavnom odnosi na izmjeru i oporezivanje prihoda. Osim toga, u Arhivu se čuvaju geodetski instrumenti – teodoliti starije konstrukcije i drugi geodetski pribor.

Autorica zaključuje da je gradivo Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju neprocjenjiv izvor za proučavanje prošlosti Dalmacije i Istre u 19. i 20. stoljeću. U njemu se nalazi velik broj podataka za kulturno-povijesna, arheološka, geografska, demografska, gospodarska i druga istraživanja, a posebno za povijest graditeljstva i prostornog planiranja. Svaki dio pisane ili kartografske dokumentacije je ujedno i povijest mjerništva i geodezije.

Prije samog inventara gradiva Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju nalaze se upute

the 19th and 20th century. It contains a lot of data for cultural-historical, archaeological, geographic, demographic, economic and other research, and especially for the history of construction and physical planning. Every part of written or cartographic documentation is at the same time a piece of history of surveying and geodesy.

Prior to the inventory of materials of the Archive of Maps for Istria and Dalmatia, there are instructions for its use, where one can find out which archives in Croatia and abroad keep materials for Dalmatia and Istria. The materials consist of written and cartographic materials for Dalmatia, most of which is integral. There are few districts without written or cartographic materials. A smaller number of cadastral plan copies are kept at the State Archive in Zadar, in the fund of the Cadastral Maps of Dalmatia. Some of cartographic materials for Istria are kept at the State Archive in Split. There is only one volume of written material for Istria. Most materials of Istria are kept at the State Archive in Trieste, where complete written and cartographic materials for each cadastral district can be found. The State Archive in Pazin keeps indication sketches for the area of Buje district, and the State Archive in Rijeka the materials of

wider area of Rijeka and islands of Cres and Krk.

The Inventory is divided into materials of Dalmatian cadastre and those of Istrian cadastre. Materials are listed by alphabetic order of Croatian names of cadastral districts. To facilitate browsing, each district is accompanied with the name of district it belonged to during the survey. The names of new and old districts are also written in Italian. Materials are marked with ordinal numbers, first the written materials, followed by cartographic materials. To make the Archive of Maps for Istria and Dalmatia more comprehensive and available to users, the Inventory was updated with cartographic documents of Istrian cadastre which were published in the book *Istrian Cadastre 1817-1960* by Mirela Slukan-Altić in 2001.

The inventory is followed by a list of archive aids and other documentation produced by Archive's activities, as well as of materials (professional materials, news, laws, regulations) kept at the Archive.

Finally, there are alphabetic lists of cadastral district: a Croatian-Italian index and an Italian-Croatian index of toponyms, separately for materials of Dalmatian cadastre and those of Istrian cadast-

re. The ordinal number of a district in the index corresponds to the ordinal number of a district in the inventory.

The book is illustrated with several photographs of geodetic instruments and Archive rooms. There are 14 reproduction of cadastral plans, 11 of them accompanied by names of their authors.

Unfortunately, the list of cadastral plans of a particular cadastral district does not contain the names of their authors. It is known that numerous Croatian and foreign professionals and their associates participated in the Francis cadastral survey. One of them was the surveyor Antonio Putti, who was an archivist of the Archive of Maps for Dalmatia in Zadar. More about his activities in survey and plan production can be found out from the review of the book *Imperial Surveyor and Lexicographer Antonio Putti*, which is also in this journal issue.

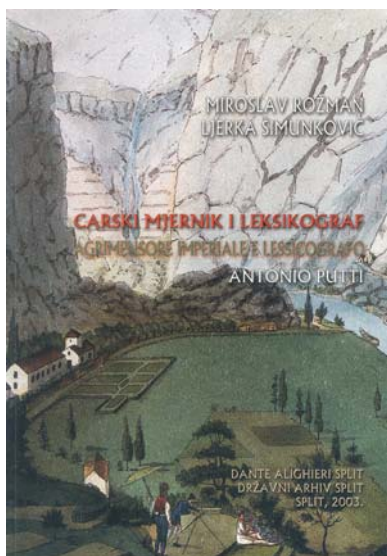
This inventory encompasses not only the materials of the Francis cadastral survey in Dalmatia and Istria, but also materials of surveys in Dalmatia and Istria up to 1975. The Archive of Maps for Istria and Dalmatia obviously contains comprehensive and rich cartographic materials which can be useful for various research.

Ivka Kjjajić

70

Imperial Surveyor and Lexicographer Agrimensore imperiale e lessicografo Antonio Putti

Miroslav Rožman and Ljerka Šimunković

In 2003, the Croatian-Italian cultural association *Dante Alighieri* in Split and the State Archive in Split published the book *Imperial Surveyor and Lexicographer Antonio Putti* by Miroslav Rožman and Ljerka Šimunković. The book was produced within the frame of the project *Croatian Linguistic Heritage in Historical Documents* led by Prof. Dr. Lj. Šimunković. It was published with support from the Ministry of Sciences and Technology of the Republic of Croatia (today's Ministry of Science, Education and Sport) and the Head Office of the *Dante Alighieri Association* in Rome.

The book is written in Croatian and Italian. The Croatian text was translated to Italian by Melita Sciuca. The book contains 179 pages, size 17×24 cm, pa-

perback, ISBN 935-99197-0-3 and ISBN 953-6764-03-2.

The book consists of following chapters:

- Prologue
- First Croatian-Italian pervading
- Dalmatian multilinguistics
- Dalmatia after the fall of Serenissima
- Material life
- Geodetic survey of Dalmatia from 1823 to 1838
- Antonio Putti – imperial surveyor in Dalmatia
- Social and cultural life of Zadar
- Manuscript and its fate
- Composition of Putti's dictionary
- Visual representation of verbs and adjectives

za njegovu upotrebu iz kojih se može saznati u kojim se arhivima u Hrvatskoj i inozemstvu čuva gradivo za Dalmaciju i Istru. Gradivo se sastoji od pisanog i kartografskog gradiva za Dalmaciju koje je uglavnom cjelovito. Samo nekoliko općina nema ili pisano ili kartografsko gradivo. Manji broj kopija katastarskih planova čuva se u Državnom arhivu u Zadru, u fondu Katastarske mape Dalmacije. Kartografsko gradivo za Istru djelomično se čuva u Državnom arhivu u Splitu. Od pisanog gradiva za Istru postoji samo jedan svezak. Najveći i najpotpuniji dio gradiva katastra Istre čuva se u Državnom arhivu u Trstu u kojem je i kompletno pisano i

kartografsko gradivo za svaku katastarsku općinu. U Državnom arhivu u Pazinu čuvaju se indikacijske skice za područje kotara Buje, a u Državnom arhivu u Rijeci je gradivo šireg riječkog područja te otoka Cresa i Krka.

Inventar je podijeljen na gradivo katastra Dalmacije i gradivo katastra Istre. Gradivo je popisano abecednim redom hrvatskih imena katastarskih općina. Radi lakšeg snalaženja, uz svaku općinu je naveden i kotar kojem je općina pripadala u doba izmjere. Uz ime općine i kotora na hrvatskom jeziku je i njihovo talijansko ime. Nakon oznake imena katastarske općine i pripadnosti kotaru, u popisu pojedine općine gradivo je označeno rednim brojevima, prvo je navedeno pisano gradivo, a nakon toga kartografsko gradivo. Radi dostupnosti korisnicima i cjelovitosti gradiva Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju, u inventar su uneseni i kartografski dokumenti katastra Istre koje je Mirela Slukan-Altić objavila 2001. u knjizi *Katastar Istre 1817-1960*.

Nakon inventara slijedi popis arhivskih pomagala i druge dokumentacije nastale djelovanjem Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju te knjižno gradivo (stručna glasila, vjesnici, listovi, zakoni, pravilnici, uredbе) što se čuvaju u Arhivu.

Na kraju knjige nalaze se abecedna kazala katastarskih općina, i to hrvatsko-

talijansko kazalo te talijansko-hrvatsko kazalo toponima, pričem je odvojeno dano za gradivo katastra Dalmacije, a posebno za gradivo katastra Istre. Redni broj općine u kazalu odgovara rednom broju općine u inventaru.

Knjiga je ilustrirana s nekoliko fotografija geodetskih instrumenata i prostora Arhiva. Od 14 reprodukcija katastarskih planova koje se nalaze u knjizi, uz 11 su navedeni i njihovi autori.

Nažalost, u inventaru gradiva, uz popis katastarskih planova pojedine katastarske općine nisu navedeni njihovi autori. Poznato je da je u franciskanskoj katastarskoj izmjeri sudjelovao velik broj domaćih i inozemnih stručnjaka i njihovih pomoćnika. Jedan od njih bio je i mjernik Antonio Putti koji je bio i arhivist Arhiva mapa za Dalmaciju u Zadru. O njegovu djelovanju u izmjeri i izradi planova može se saznati iz prikaza knjige *Carski mjernik i leksikograf Antonio Putti* što se nalazi u ovom broju časopisa.

Ovaj inventar obuhvaća ne samo gradivo franciskanske katastarske izmjere u Dalmaciji i Istri, nego i gradivo izmjera koje su provedene u Dalmaciji i Istri do 1975. Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju očito sadrži opsežnu i bogatu kartografsku građu koja može poslužiti za mnoga daljnja istraživanja.

Ivka Kljajić

71

Carski mjernik i leksikograf Agrimensore imperiale e lessicografo Antonio Putti

Miroslav Rožman i Ljerka Šimunković

Hrvatsko-talijanska kulturna udruga *Dante Alighieri* u Splitu i Državni arhiv u Splitu objavili su 2003. godine knjigu *Carski mjernik i leksikograf Antonio Putti* autora Miroslava Rožmana i Ljerke Šimunković. Knjiga je nastala u okviru projekta *Hrvatska jezična baština u povijesnim dokumentima* čija je voditeljica bila prof. dr. sc. Ljerka Šimunković. Tiskana je uz potporu Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (danas Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa) i Središnjice udruge *Dante Alighieri* u Rimu.

Knjiga je napisana usporedno na hrvatskom i talijanskom jeziku. Tekst s hrvatskog na talijanski jezik prevela je Melita Sciuca. Sadrži 179 stranica formata 17×24 cm, meko je ukoričena, nosi

oznake ISBN 935-99197-0-3 i ISBN 953-6764-03-2.

Knjiga obuhvaća sljedeća poglavlja:

- Prolog
- Prva hrvatsko-talijanska prožimanja
- Dalmatinski plurilingvizam
- Dalmacija poslije pada Serenissime
- Materijalni život
- Geodetska premjera Dalmacije od 1823. do 1838.
- Antonio Putti – carski mjernik u Dalmaciji
- Društveni i kulturni život Zadra
- Rukopis i njegova sudbina
- Kompozicija Puttijeve rječnika

- Vizualno predočavanje glagola i pridjeva
- Vizualno predočavanje apstraktnih imenica
- Fikcijsko djelo
- Epilog